

Foaia Școlară

Revistă pedagogică-culturală

Organ oficial al revizoratului școlar de Bihor.

CUPRINSUL:

C. G. Bota: Religie și caracter.

F. Prodan: Educația intelectuală la Spencer.

N. Hagiu: Din aspectele vieții.

F. Druff: Cum să lucrăm.

Al. Saha: Părerii din Amos Comenius, din capitolul „De amicitia et humanitate”.

A. P. Nicu: Procedeele și materialul învățământului geografic.

N. Fleu: De la asociația învățătorilor bihoreni

Partea oficială.

Reviste

Clăseul Caset Învățătorilor.

Redacția și Administrația:
Oradea, Revizoratul școlar.

Oradea,

Tiparul Tipografiei Diecezane Str. Episcop Clorogariu No. 3.

Foaia Școlară

Revistă pedagogică-culturală
Organ oficial al revizoratului școlar de Bihor.

Religie și caracter*

de GEORGE BOTA

Introducere.

Mamei mele, care de mic m'a deprins
să ridic ochii spre ceruri!

Nu vom face un istoric al învățământului religios, lucru pe care l-au făcut de mult diferiți istorici ai pedagogiei. Scopul lucrării de față este de a arăta cum lucrează sentimentul religios la dezvoltarea sufletului copilului și în ce măsură acest sentiment contribuie la formarea caracterului moral; vom căuta dar, a da o deslegare chestiunii atât de actuale: dacă acest sentiment își mai are rost în pedagogia timpului nostru, sau dacă nu cumva educația pur științifică nu ar fi suficientă pentru pregătirea omului modern?!

Socotind numai de la Comenius încoace, nu găsim decât în mod excepțional pedagogi, cari să nu fi făcut din religie scopul ultim al educației, sau să nu fi socotit religia ca obiect central al concentrării materiilor de învățământ. Așa au fost timpurile și după cum a stabilit istoria culturii omenești, fiecare timp prin concepția sa de viață socială, va determina scopul educației. Ne întrebăm dar, azi în secolul științei, dacă nu ar fi o pri-

---

* Incepând cu acest număr vom publica lucrarea D-lui George Bota „Religie și Caracter”.

mejdie a căută să ne mințim pe noi înșine și să căutăm pentru educație alt scop decât știința?

În secolul cunoașterii, nu ar fi oare o greșală să mai credem în necunoscut? Mai cu osebire că e lucru aproape dovedit că mai toți cei ce au primit în secolul nostru o educație religioasă, înclină spre o luptă dintre cele două conștiinți: conștiința că atot puternicia științei a dărâmat multe dintre ale religiei; și nevoia de a crede în aceace i-a deprins dogma să creadă? Le trebuie o sfortare supra omencască spre a rupe scoarța în care i-a încătusat dogmatismul religiei și să se alătore de știință.

Iată lovitori date religiei pe această latură. Căci pentru cei ce nu au gustat adevăratele roade ale științei, pentru ceice prospăesc știința, sau în cazul cel mai fericit pentru ceice au mers prea departe cu specializarea științifică, religia, cu toate aparatele sale, le apare ca tolerată, ca ceva ce poate dăinui, neimpiedicând știința în mersul său. Pentru alții, ea este o afacere de oameni proști, bună pentru copii și pentru bătrâni. Iată ce se spune bunăoară într'o lucrare sociologică în privința problemei religioase.¹ „În jurul chestiunilor religioase, discuția este vie și pasionată. Credinciosul, în principiu, judecă această discuție nefolositoare. El pune atât de sus credința sa, încât ar voi-o în afară de orice observație critică. Tot ceace privește religia, în ochii săi posedă o demnitate superioară. A voi să analizezi, să clasezi credințele și practica religioasă, ca și când ar fi fapte la fel cu altele, pentru el înseamnă profanare.

De altă parte, necredinciosul de cele mai adeseori este înclinat a înlătură o atitudine științifică față de faptele religioase“. Și mai departe: „Astfel el consideră *a priori* religiile ca un ansamblu de superstiții, de visuri bune cel mult pentru primele timpuri ale omenirii. Totuși adaogă autorii, religia este o realitate observabilă în toate societățile cunoscute, actuale. Pentru sociolog, diversitatea credințelor religioase nu dovedește nimic contra lor. Căci dacă ele se întâlnesc peste tot, înseamnă că ele răspund unei nevoi... funcțiunea lor socială ne apare ca evidentă. Dacă am privi problema așa cum a privit-o Voltaire, nu

¹ Notions de Sociologie par A. Hesse et A. Gleyze — Paris — Felix Alcan 1922, pag. 217.

am face știință, ci polemică. Chiar pentru studiul de față, prin faptul că ne mărginim numai la copilărie, polemisti ar putea susține că dăm și noi o dovadă mai mult că religia este de domeniul copilăriei. Lucrul acesta nu este nici în convingerile mele și nici în intenția mea. Nevoia, necesitatea metodică de a ne mărgini subiectul, ne-a determinat a privi religia dintr'un singur punct de vedere. Din dezvoltarea mai departe a chestiunii se va putea desprinde de altfel și convingerile mele despre religie în general.

„Religia este un domeniu prea vast pentru a pretinde să-l parcurg în întregime. Dacă nu e rațional să alcătuesc o definiție abstractă a esenței religiei, pot totuși să delimitez în mod arbitrar subiectul meu, nu pentru a impune strimtul meu fel de a înțelege, ci numai pentru a determina cu precizie, punctul de vedere din care ași vrea să studiez fenomenele religioase“. „De la început, o mare diviziune sare în ochi, cea care separă instituțiile religioase de religia individuală și intimă“.² Diviziunea lui James ne ajută și pe noi să ne delimităm subiectul privind religia numai pe partea sa psihologică, individuală, intimă. Iar în interiorul acestui punct de vedere, vom limita subiectul la sufletul copilului mai mult.

„Sentimentul religios, astfel înțeles, este singurul care prețuește în religie. Restul, explicații filosofice sau dezvoltările teologilor, dogme și rituri impuse de o biserică, totul este artificial, suprapus, care variază cu epocile și cu societățile“.³ Tocmai această convingere ne-a făcut să privim problema pe latura sa psihologică, socotind-o ca singura latură pe care problema religioasă poate fi prinsă în toată intimitatea sa. Fără să socotim însă de prea puțină însemnătate și celelalte laturi ale problemei. Căci un lucru pare semnificativ, scrierile despre religie, despre legăturile sale cu știința, despre trecuturile sale, apar tot mai dese, tocmai în acest secol în care mulți se muncesc să alunge religia dintre manifestările sociale.

În pedagogie, azi mai mult ca oricând, se discută

² William James — *L'expérience religieuse* — Paris — F. Alcan 1908 pag. 25.

³ A. Hesse et A. Gleyze, op. cit. pag. 219.

mai viu problema învățământului religios. Lucrarea aceasta, fără a se crede prea originală spre deosebire de lucrările de până acum, adoptând punctul de vedere psihologic, nu va mai considera religia ca pe orice materie de învățământ, ci privind lucrurile mai adânc, mai intim, va dovedi că educația pe acest tărâm are în cale sentimentul, iar nu cunoștința.

Analizând elementele sufletești ale personalității morale pe deoparte, iar pe de altă urmărind de aproape rolul determinant al sentimentului religios în dezvoltarea acestei personalități, ași putea să cad în greșala în care a căzut J. J. Rousseau. Acest pedagog, în dorința de a da pedagogiei, sau mai precis educației o bază naturală, a construit cu puterea închipuirii sale un copil *sui generis*, pe Emile, care n'a existat și nu va exista cât va fi lumea. Căci nimic nu poate fi mai absurd decât să-ți închipui că o ființă omenească poate fi alcătuită din etaje fizico-psihologice bine limitate, așa cum și l-a închipuit Rousseau pe Emile. Cu drept cuvânt s'ar putea presupune și de lucrarea de față că este o construcție teoretică, fără corespondent posibil în lumea reală. Am însă norocul de a fi cunoscut greșeli de felul acesta și să mă fereșc de ele. Și apoi faptul că plec de la considerațiuni pozitive, de la elemente sufletești scoase din experiență, mă ferește de a cădea în chimeră. Cel mult, pot avea aerul de a fi ajuns la o ipoteză, dar și ea își va avea valoarea sa în gradul de verosimilitate pe care am știut să îl dau.

Multora, lucrarea de față le poate face impresia unei lucrări de propagandă, în unele părți prezintând prea mult prozelitism și prea multă căldură, ceace i-ar înăbuși caracterul său științific. Fără a îndrăzni a sta alături de F. W. Foerster, amintesc lucrarea sa „Școală și caracter“, ce trece printre cele mai de seamă opere pedagogice de azi și care totuși e scrisă cu atâta căldură, cu atâtea imagini și cu atât aer poetic, încât ușor ar putea fi învinuit că a părăsit haina rece a științei. Nu este însă vorba decât de efectele unei convingeri puternice, care caută să-și facă drum în lume. Căci să nu se uite, că pedagogia face parte dintre științele normative și că tot de nuanță normativă este și subiectul lucrării de

față. E vorba de un sentiment pe deoparte, iar pe de alta de o convingere câștigată din studii și din experiență. Această convingere îmi va dicta stilul și nici o altă considerație nu-mi va putea sta în cale. Intrucât oare va avea de suferit știința dela o lucrare prea convinsă? Căci nu e vorba de un subiectivism sentimental, interesat, ci de *subiectivismul convingerii științifice*, de care nimeni nu poate fi acuzat.

Rămâne dar să analizăm cele două elemente ale problemei noastre: personalitatea și sentimentul religios; să vedem apoi raporturile posibile dintre ele și fiind vorba de știință normativă, să arătăm drumuri noi și drumurile greșite.

Educația intelectuală la Spencer

BCU Cluj / Central University Library Cluj
(Material didactic)

A vorbi despre „Educația intelectuală la Spencer” înseamnă a arăta intim obiectele pe care pedagogia filozofului le propune, pentru cultura intelectuală și chipul cum trebuie înfățișate aceste elemente culturale și al doilea a detalia prin o expunere critică ceia ce folosința pedagogică actuală, a oprit ca parte bună a sistemului spencerian.

Stând alături de o filozofie zidită pe viziunea progresului vital, recunoscând acomodarea la ambianța în care te afli și propovăduind cu tot dinadinsul. utilul ca primă și ultimă treaptă a efortului uman, pedagogia lui Spencer va fi de aceleași resorturi. De aci, educația va fi necesară, pentru a ușura curgerea vieții și posibilă prin facultatea ființei de a se mlădia la condițiuni impuse.

Utilitaristă încă, ea va neglija elementul cultural decorativ, va reduce foarte mult rolul educativ al științelor de agrement, se va desinteresa adică, de aceea ce nu ne oferă cunoștințe pozitive practice. Nu literatura, arta, limbile, filozofia, muzica, pe care pretinde Spencer că le învățăm pentru trebuința modei, pentru orgoliul pozei erudite, dar științele pozitive, științele ale căror cunoștințe, ne vor fi de folos în viața jurnalieră să împlinescă studiul

nostru, căci scopul educației, zice autorul „este să ne dea fericirea, să ne pregătească cu alte cuvinte la o viață cât mai desăvârșită.” Or a cultiva principalele feluri de activitate constituind viața omenească, va să zică, după Spencer a-ți împlini rolul de pedagog. Și care sunt genurile de manifestare vitală, Spencer le enumără astfel, în ordinea importanței lor: Activitatea pentru conservarea directă și indirectă a insului;

Activitatea pentru educația familială și cetățenească și în fine alta mai variată, servind defectării în orele libere prin satisfacerea estetică a gusturilor și plăcerilor noastre artistice.

Spencer nu se va opri aci. Va indica pentru studiul nostru științele necesitate de fiecare direcție de activitate. Astfel, referitor la prima, la activitatea pentru conservarea directă, pentru care însăși natura poartă atâta grijă, dotându-ne cu tot felul de instincte, de senzații de apărare, semnalându-se chiar la copilul mic prin frica de aceia ce nu cunoaște, prin îndepărtarea de aceia se i se pare dureros, primejdios, etc. și întinzându-se până la îndemnul, imboldul instinctiv, inconștient, care chiar la omul cel mare se manifestă, pe lângă această educație pe care natura — sub forma de senzație procurată de experiența zilei, ne-o face.

Herbert Spencer recomandă cu convingere fiziologia și igiena. Această pentru ca fiecare să cunoască cât mai de aproape mersul fiecărei piese organice așa încât cunoscându-i rostul să preîntâmpine cu toată seriozitatea, cea mai mică sdruncinare ei. Pentru conservarea indirectă, pentru funcțiunea de a ne procura elementele de existență, hrană, pentru a căror pregătire și distribuție, noșturile puse la îndemână de științe sunt atât de importante, el recomandă cu toată ardoarea „educația practică,” această cuprinzând științe abstracte, abstracte-concrete și concrete.

În prima categorie, Spencer menționează matematica trebuitoare pentru socoteli în comerț, inginerului care măsoară, arhitectului care construiește etc.

Din cea de a doua, dintre abstracte-concrete va face parte „mecanica” sprijinul comerțului și industriei, deci producerii tuturor bunurilor, dela hrana fizică, prin ea, până la cea morală, cartea. Apoi enumără fizica și chimia, necesară industriei.

Tot pentru educarea conservării indirecte, Spencer insistă asupra științelor concrete, asupra unor științe ca astronomia pe care navigatorul trebuie s'o cunoască, geologia care ne descoperă avuturile subsolice, biologia și înfârșit sociologia, care, zice Spencer

prin studiul fenomenelor sociale, ne-ar face să prevedem mersul lucrurilor în materie de industrie și comerț.

În privința educației de familie, face un rechizitoriu aspru, dar recunoscut foarte just împotriva ignoranței părinților ca educatori.

Cum vor fi educați copiii lor, când educatorii, părinții lor, nu au nici cele mai elementare cunoștințe din principalele ramuri de educație fizică, morală și intelectuală. Cum vor fi robuști când părinții în ciudă legilor fiziologice îi opresc dela exerciții libere? Cum va forma mama caracterul copilului când nici nu bănuiește măcar, legile după care se dezvoltă? Sunt întrebări pe care le pune Spencer. Vor comite acești părinți cu copiii lor ceiace ar comite ignorantul cărui i-se încredințează bisturiul. Cum se va dezvolta mintea copilului, când contrar legilor psihologice și ale evoluției spiritului, i se împuiază capul cu reguli, cu principii, cu teorii, forțându-l să învețe pe de rost, în loc de a-l pune în fața lucrurilor și al obișnuii cu inițiativa mentală proprie și a-l face să judece singur. În concluzie, cere dela părinți cunoștințe elementare de fiziologie și psihologie, care vor arăta principalele legi ale vieții și aceasta cu aplicări pedagogice necesare.

Cultura cetățenească o va întocmi „istoria“, dar a istorie recomandată de sociologie și biologie, nu cum e redusă la povestiri de fapte și înfățișări de personaje cum se obișnuiește. Aceasta din urmă, prin expunerea motivelor care au adus cutare progres la un popor, prin arătarea legilor determinând o anumită acțiune a felului de organizare politică și religioasă, a guvernămintelor la diferite popoare, va deschide mintea individului și-i va arăta calea pe care s'o aleagă în viața publică.

Celui de al 5 lea gen de activitate, culturii estetice, fără să o nesocotească, îi acordă însă un rol cu totul șters, o lasă pe un plan cu totul secundar, de cum ar trebui. „Fără pictură, sculptură, zice Spencer, muzică, poezie și emoțiile adânci produse de frumusețile de orice fel, viața ar pierde jumătate din farmecul ei“. Însă „a aproba cultura estetică ca conducând pe om într'o mare măsură la fericire sau a admite că e fundamental trebuincios acestei fericiri nu-i același lucru“. Cu alte cuvinte, Spencer spune destul de neted că educația estetică este departe de a fi temelul fericirii; nu ea ne asigură viața desăvârșită, viața care să se desfășoare în toate laturile ei; din contră, trebuie să cedeze acelor feluri de cultură care stau de-a dreptul în legătură cu datoriile zilnice ale vieții, cum spuneam și mai sus. Artă în genere nu va intra între obiecte de studiu, decât ca ceva accesoriu care te delectează.

Aceasta nu numai pentru utilitarismul pedagogiei sale, dar și pentru motivul că Spencer consideră știința ca baza oricărei arte.

Știința e ascunsă de desubtul artei. Fiind după el reprezentarea unor fenomene obiective, care se conduc după anumite legi, arta va fi cu atât mai desăvârșită păstrându-le. „Cunoașterea se impune nu numai artistului, zice Spencer, dar chiar și publicului pentru a-și da mai bine seama și a gusta mai deplin roțiul artei.“ Nu vrea prin această mărturisire, autorul să nege intuiția artistică „talentul“, dar pretinde „pentru ca rezultatul să fie cât mai bun“ alianța dintre știință și geniu.

Ceea ce se desprinde de până aci, este că Spencer preconizează o educație practică, pozitivă, științifică exclusiv, nesocotind prin aceasta cultura desinteresată a facultăților umane, sau îi dă o interpretare interesantă. El recunoaște științei nu numai instrucția dar și educația. Ea desăvârșește atât funcțiunile practice cât și facultățile psihologice.

— „Ar fi contrariu naturei, zice el, dacă un fel de cunoștințe, ar fi necesare pentru instrucție în vederea vieții și altul pentru gimnastica mintală“.

Peste tot în natură, funcțiunile se dezvoltă exercitând funcțiunile pentru care sunt destinate, iar nu prin mecanizare, prin exerciții care să le impună aceste funcțiuni. Funcțiunile sunt fatale, nu noi le creem; prin exercitare le desăvârșim, nu le putem însă schimba cursul. Materialul de educație este indicat, crede Spencer de funcțiune însăși. Indianul său va căpăta dexteritatea de bun vânător, urmărind animale, nefăcând exerciții speciale de gimnastică.

Tot astfel, precizează Spencer, trebuie să se procedeze și în educație. Aceasta în primul rând. În al doilea, preferă știința, literaturii, pentru că oferă tot atâtea elemente favorabile pentru cultura formală, ca aceasta din urmă. Pentru dezvoltarea memoriei, de pildă, știința cu numirile atâtor corpuri prime și neprime, cu seria infinită de fenomene de toate esențele poate înlocui cu succes studiul limbilor. Aduce un avantaj în plus pentru judecată, impunerea disciplinei de a trage concluzii din fapte concrete, verificându-le apoi prin observare și experiment, cel mai ideal exercițiu al funcțiunii logice. Influența morală va fi alta. Studiul limbilor prin învățarea regulilor gramaticale, stilistice, retorice, stabilește, trezește respectul, pentru autoritate. Știința, din contră, prin apelul neobosit la rațiunea individuală, prin cercetarea personală, relevă spiritul liber, independent, întărește încrederea în sine, lăria de convingere, în genere cultivă sinceritatea și indirect face și o educație religioasă,

căci prin căutarea totdeauna a adevărului, înlătură tot ce nu se constată, inspiră respect pentru ceea ce este spirit creator universal implicând conduita față de el, arată clar limitele cunoștinței noastre, marginile peste care numai știm nimic. În felul acesta, zice Spencer, se convinge „adevăratul Savant, care singur știe câte lucruri sunt deasupra nu numai a cunoștinței noastre ci și a oricărei concepțiuni umane, după puterea universală, ale cărei manifestări sunt: firea, viața, cugetarea”.

În concluzie, fie că e vorba de conservarea directă și indirectă, de educarea familiei și cetățenească, fie că e vorba de educarea gusturilor estetice sau a disciplinelor, a funcțiilor sufletești, cu aceste beneficii, pe care le-am arătat, știința trebuie să prepondereze în cultura noastră.

Fl. Prodan

profesor la șc. normală din Cristur—Odorhei.

Din aspectele vieții.

Privind cu atenție fenomenele vieții, este imposibil să nu se observe drumul apucat de omenire. Totul se sbate pentru triumful materiei în lupta ei cu psihicul. Dela cele mai simple vietăți până la cele mai superioare, lupta vieții nu are alt caracter decât cel animalic. Egoismul își întinde cu pași repezi perdeaua sa de întunecare asupra aceluia care se numește „suflet”. El, care reprezintă valoarea (averea) cea mai mare și aici pe pământ ca și în cer, este astăzi lăsat în părăsire și sigilat și torturat de cele mai multe ori de așa zisul „modernism”, conducătorul bărcii pe valurile vieții de azi. Suntem după războiu?

— „Da, dar s'a spus că războiul ar fi purgatorul popoarelor, că le-ar premeni sufletește... Astăzi cine mai crede în această poveste? S'a isprăvit cel mai cumplit măcel pe care l-a văzut omenirea până acum și, odată cu încetarea lui, a început cea mai grozavă morală. Se pare că războiul dăinuiește între individ și individ, între familii și familii, între partid și partid, între o clasă socială și alta, între stăpân și slugă, între patron și salariat, între puterea statului și cea a cetățenilor săi. Energia acumulată în ultimii zece ani de furtună, continuă să se descarce și să trăsnească uneori chiar cu o neobicinuită vehemență...

În această generală disarmonic și confuzie, veneticii devin purtătorii de cuvânt și se îndesă la locurile de conducere încer-

când să planteze pretutindeni și în orice manifestație sufletească sămânța de descompunere.

In religie: ateism, liberă cugetare, sectarism tăgăduitor al tradiției noastre creștinești, protivnic al spiritului de apărare prin puterea armată și al ideii de naționalitate.

In muzică: jonglerie.

In modă: indecență.

In pictură și literatură: simbolism, necoromantism, impresionism, expresionism, sur-realism, primitivism, dadaism, etc., decadență morală.

In politică: socialism, feminism, bolșevism.

In general: prin descreștinare, prin desnaționalizare, prin demoralizare, la anarhie și haos. (I. E. Toranțiu. Modernismul.)

Din cele de mai sus se poate vedea valoarea ce i se dă azi sufletului, în comparație cu ceea ce a avut-o mai înainte (în special la orientali). Mulți sunt care parc'ar dori și chiar ar lupta pentru desrobirea lui, dar poțini sunt cari văzând în față materia, animalitatea, nu sunt atrași de razele orbitoare și trecătoare, și astfel dela un timp să-și uite rolul.

Astăzi sunt foarte mulți partizani ai celor din urmă, și'n lupta pentru materie uită cele spuse de Domnul în pilda „Bogatul căruia i-a rodit țarina.“ Uită că: „Din pământ sunt și'n pământ se vor întoarce.“

Materia și cu ea animalitatea, sunt armele prin care diavolul își intronează împărăția. Ele fac ca să se piardă armonia între cele două părți ale omului. Dumnezeu cere îngrijirea și de suflet ca și de fizic. Oricum plus în materie atrage la sine diavolul. E oribil în toate acest demon care caută a ne rupe legătura între noi și Dumnezeu! Și vai, câți aleargă după el! Câți se tem de el și nu-și dau seama că-l au conducător! Toate fărdelegile omenirii nu sunt jertfele aduse lui? Conformarea la strigătele animalității este moartea sufletului pentru întronarea dușmanului (diavolul).

De ce oare nu se termină această luptă? Unii ar spune că materia și sufletul nu pot sta alături. Insuși Dumnezeu a dat dovadă de împăcare între ele. A dat materie primului om, și pentru că n'avea valoare așa, i-a dat și suflet din sufletul Său; deci a stabilit armonie între ele, destinând sufletul a fi conducător.

De ce se sbate omenirea pentru a strică ceea ce-a făcut Dumnezeirea? Nu se teme de pedeapsă? A uitat că „adevărata conștiință constă în a te ridica deasupra vieții?“ „Forțele superioare nu trăesc în existența terestră.“ (Förster). Grija de această

existență implică părăsirea forțelor superioare. A te cufundă în această grijă, înseamnă a-ți întuneca calea, sufletul părăsit și calea adevărată pierdută.

Să nu uităm păcatele mari aduse de satisfacerea poftelor. Ce este păcatul strămoșesc, fapta lui Cain de a omori pe fratele sau și alte multe, decât triumful animalității. De ce-a dat Dumnezeu popoul și alte pedepse? Pentru ce oare s'a adus jertfa supremă pe muntele Golgota? Nu pentru învingerea acestui dușman care ne răpește avutul dumnezeesc și ne conduce pe calea depărtării de fericirea veșnică?

El, Fiul Domnului, a trebuit să se pogoare între noi pentru ultima oară ca om, să ne arate în ce constă triumful vieții. El ne-a arătat că plăcerea este ceva diavolesc și nu e tot una cu bucuria, cu mulțumirea sufletească. Plăcerea înseamnă ceva trecător ca și materia, ceva ce te conduce pe căile întunecoase ale vieții veșnice, pe când mulțumirea sufletească te face să tinzi către idealul bazat pe credința adevărată.

Mântuitorul a fost cel mai mare învățator al lumii. El a dat exemplul de învingere pe Sine când a suferit cele mai grozave chinuri pe cruce, mângâiat de iubirea cea mare ce-o avea față de omenire. La razele iubirii Lui s'au încălzit cei ce-au propovăduit mai departe cuvântul Domnului. Numai iubirea a făcut și va face și'n viitor armonia cea aducătoare de fericire. Înaintea iubirii, sufletul se deschide și așează în mijlocul său conștiința ca far conducător către ceea ce se cheamă virtuți. Când conștiința conduce viața, omul e capabil de cele mai mari eforturi. Fără ea, acest judecător intern și cel mai drept, lumea ni se pare adevărat labirint în care suntem rătăciți. Conștiința e puterea care ne face să ne îndeplinim datoria. Lipsa ei, aduce după sine distrugerea. Toate greșelile nu sunt urmarea lipsei de conștiință? Acolo unde ea nu este, înseamnă că pofta animalică este conducătorul. Conștiința domnește numai acolo unde e efortare sufletească, efortare, care repetată devin după cum spune Dl Bota în „Paralizia morală,” obicei și astfel virtutea se întronează și ea. Prin materie am văzut că e imposibil de a ne apropia de Dumnezeu. Sufletul prin eforturile lui este, acea putere care ne ridică deasupra a tot ce e animal și ne face să auzim glasul Dlui prin conștiință. Faptele bune sunt rodul produs de astfel de suflet. Unde e suflet, viața e mai fermecătoare, conștiințiozitatea predomină asupra ocupațiilor și mulțumirea sufletească crește. Să nu fugim de eforturi sufletești lăsându-ne a cădea în ispită, căci știm dela strămoși că „Per astra,

ad astra," (prin căi ghimpoase ajungi la cer). Sforțările sunt acelea care ne oțlesc sufletul, ne formează conștiința, voința, și ne asigură apropierea de Cel de sus. Nu trebuie să ne abatem din calea piedicilor, lăsându-ne supuși animalității care caută să trecem în viață fără mare efort, asigurându-ne prin asta moartea veșnică. Viața omenirii ne poate da atâtea exemple de rolul piedicilor în viață. Atâtea războaie, piedici, ce le are un popor nu fac decât să-l întărească și mai mult, asigurându-i prin asta viitorul. Invingerea acestor ispite diavolești, trebuie să ne preocupe pe toți, indiferent de carieră. Știm foarte bine că'n ziua de apoi vom fi răsplătiți după felul cum ne-am trăit viața. Atunci sufletul își va primi răsplata fericirii veșnice, iar materia, contrarul. Roadele sufletului se pot avea în urma faptelor încălzite de el. Având orice ocupație, dacă-ți lipsește dragostea, iubirea de ea, nu vei ajunge la scopul dorit. Se știe de toți că cea mai mare datorie ce ni se cere azi când barca vieții este pusă 'n primejdie de valurile furioase ale modernismului rău înțeles, este să pregătim sufletele, căci prin ele se poate propovădui armonia și iubirea aducătoare de fericire. Cum vom putea pune capăt imoralității, lipsei de conștiințiozitate, de care ne plângem azi, decât formând sufletele? Numai când conștiința și voința vor fi puse pe tronul de conducere a vieții luminată de suflet, de iubire, vom avea personalități ce vor asigura existența și progresul omenirii, apropierea de divinitate, legătura cu Ea și prin aceasta, ajungerea idealului creștinesc. Atunci vor pieri labirintele lucrurilor trecătoare în care colindă cei lipsiți de conștiință, conduși de instincte. Atunci îndrumătorii falși ai tineretului, atunci literatura mai mult sau mai puțin pornografică, vor fi înlocuite prin adevărații apostoli ai credinței, ai vieții adevărate, prin lucruri cari vor releva caractere și nu animalități.

Sufletele se vor deschide și prin sunete armonioase vor cânta fericirea vieții. Atunci cuvintele Mântuitorului „Iubește pe aproapele tău ca pe tine," vor fi transformate în fapte; atunci Dumnezeu va striga îngerilor „Lăsați-i să vină la mine, căci unora ca acestora le e pregătită împărăția cerurilor," învingând prin aceasta pe diavol. Atunci Cel de sus va conduce totul, sufletul nostru se va face sălașul Lui, iubirea dumnezească își va trimite razele sale încălzind și stabilind armonia întru toate, grăbind prin asta progresul. Deci, cei ce ne bucurăm astăzi de bunătățile dumnezeiești sub diferite forme și privim cu groază drumul apacat de omenire (în special de tineret), trebuie ca luând ca scut credința cea ade-

vărată, iubirea și voința (care se cuprind în credință) să luptăm pentru salvarea ei din valurile furioase pe care plutesc duși de vântul aducător de moarte în veci. Să ne deschidem sufletele și astfel plini de căldură să ne facem datoria ce-o avem. Acei rătașiți sunt conduși de instincte, de poftă, sufletele lor stau în amorțire și de acea se cere ca să le arătăm calea dreaptă, vorbindu-le din suflet pentru că „Numai ce pleacă din suflet, merge la suflet”. Voi părinți și educători, deschideți-vă ochii și priviți cu atenție și groază prăpaștia pe care alunecă tineretul. Nu-i lăsați pradă labirintului diavolesc. Ei n’au sufletul format pe deplin; ei nu-și dau seama de ce’nsucămă morală; ei privesc totul cu zâmbet și sunt ispitiți de valurile poftelor. Veghiați cât mai e timp căci odată plecați, știți bine că n’are cine să vină să le spună ce-i așteaptă. Deschideți-le ochii și urechile sufletului ca să vadă și să audă numai ceea ce le poate forma sufletul — nu-i lăsați singuri în fața primejdiei căci conducătorul lor intern încă nu-i treaz. — Nu aveți prea mare încredere în ei, căci încă n’au arma, imperativul categoric, al voinței morale și’n acest caz cad pradă focului veșnic. Ei au suflet și trup din sufletul și trupurile voastre, sunt asemenea cu voi și prin urmare aveți obligația să-i iubiți. Iubiți-i și pentru viitor nu numai pentru prezent. A-i iubi numai pentru prezent și a le neglija sufletele, înseamnă a ne pregăti de pe acum blestemul urmașilor și focul veșnic. întoarceți-vă fața dela tot ce dă întâietate materiei, ascultați cuvântul Domnului, oțeliți-vă sufletele ca apoi lăsându-le deschise să se poată încălzi și altele. Nu vă bazați numai pe experiența și știința de ieri. Totul în lume neexercitat se uită sau se obișnuște cu viața fără sforțare, care are ca urmare lipsa de suflet. Cercetați bine drumul pe care mergeți, fiindcă ochiul Domnului nu doarme. Pregătiți-vă comoara adevărată căci e vai de cel ce pleacă din lume cu nimic, lăsând în urma sa deasemenea nimic. Domnul îl va întreba de talantul dat, chiar dacă în viață scapă neobservat. Fiți sentinele de oțel ale sufletelor căci lumea merge cu pași repezi către liman.

Nicolae Hagiu.

Cum să lucrăm...!

Cu cât anii se scurg, cu atât omenirea înaintează mai solid în domeniul civilizației și cu cât civilizația pătrunde mai solid în omenire, cu atât condițiile vieții devin mai ușoare.

Neamul nostru care n'a ajuns a avea cultura și civilizația altor popoare, — datorită timpurilor grele prin care a trecut — acum, după războiul mondial, când și-a văzut împlinit visul de veacuri, a căutat să se ridice în rândul celorlalte popoare, prin cultura masei poporului. Trebuie să facem acuma, cece vitregia soartei nu ne-a lăsat să facem în trecut; infiltrarea culturii în popor, în formele ei adânci, ca și în formele ei mai înalte și întemeierea unei gospodării naționale, care să aducă bogăția pe care se razimă binele neamurilor.

Și pentru atingerea acestui fel sublim, nobile glasuri se îndreaptă și cer încontinuu: „Cărți pentru popor! Dați poporului cărțile ce-i trebuiesc!“ Ce e drept, strigătul n'a răsunat în pustiu, căci s'a scris pentru popor, zeci de volume, s'a umplut cu ele sute de dulapuri pe la sate.

A urmat apoi repede deziluzia. Setea de cultură n'a fost așa de mare cum i-au crezut-o întemeietorii de biblioteci. Cu durere trebuie să constatăm că acele cărți în mare parte au rămas cu foile netăiate, și azi își așteaptă încă cetitori să le desmormânteze din praful rafturilor unde zac.

Această înfrângere a mișcării culturale către sate prin bibliotecile înființate, își are explicarea ei și leacul de îndreptare nu e greu de găsit.

Mișcarea n'a pornit dela cunoașterea reală a psihologiei țărânului nostru, ci a pornit dela exterior, prin spirit de imitație. În mare parte, dacă ai căuta bine, ai găsi că mai toate cărțile zise populare, n'au forma și fondul potrivit gustului și cerințelor țărânului, cele mai numeroase se referă la gospodărie, agricultură, igienă, adică tocmai la acelea pe care țărânul nostru rufinat nu le citește nici odată, având chiar un fel de neîncredere în ele.

Țărânul citește cu greu, din lipsa exercițiului. Dimpotrivă, e dispus să asculte pe alții, și ascultă cu atenție încordată când îi place.

Țărânul nu citește pentru că n'a avut dela cine dobândi gustul cititului; în copilărie, la școala satului nu i s'a cultivat interesul pentru citirea liberă a cărților frumoase. Acolo i s'a ucis

lui acest avânt, prin seaca, moarta bucherisire oficială a gramaticii, a aritmeticii, a „științelor“ memorizate.

Iată pricinile de căpetenie ale indiferentismului țaranului pentru carte și ale eșecului mișcării culturale începute.

Totuși există dorul de a ști, de a învăța, în sufletul țaranului nostru. Cred că e de prisos ca să arăt aceasta, pentru că cred că fiecare a avut fericirea de a se convinge despre acest lucru. Principalul e numai cum știi să-i mlădiezi sufletul, pentru a-l porni la lucru!

Conferințele și bibliotecile — nu spune nimănui că nu-și au rolul lor, — dar ele, pentru țărănimea noastră, sunt deocomdată mijloace de propagandă prea avansate. Degeaba crezi că pentru a-l face pe țaranul nostru să lucreze pământul cu mai multă pricepere și iscusință, îi vei vorbi despre hărnicia și iscusința poporului din Danemarca, ori Olanda, că acolo aratul se face cu tot felul de mașini, sistemul cutare sau cutare, când el nici nu știe ce sunt acelea, pentru că n'a văzut nicăieri. În culturalizarea maselor de jos, trebuie urmat un drum mai simplu, mai aproape de natura omenească.

Se știe că, pentru a câștiga pe un om pentru un lucru nou, trebuie să apelăm mai mult la sensibilitatea, decât la rațiunea lui. Orice convingere numai așa are rădăcini adânci, dacă trece mai întâiu prin inimă. Țaranul, care trăiește într'un mediu de primitivism și de tradiționalism nu poate fi câștigat pentru lucruri noi decât prin faptă! Să i se arate lucrul nou așa cum e, în realitatea lui. Să-l vadă. Să-i cunoască de aproape calitățile și defectele. Țaranul trebuie să vadă el, cu ochii lui o mașină, să vadă cum se lucră cu ea. Să învețe el însuși cum să lucreze cu ea. Numai așa va fi câștigat și pe deplin convins de cele spuse.

Trebuie să ne coborâm la sate cu fapta. Fraza frumoasă și bombată a conferențiarilor de ocazie nu câștigă, nu înduplecă, nu culturalizează. E ca un praf ușor, aurit, suflat în ochii mulțimii nepricepute. Numai pilda, îmbrăcată în haina luminoasă a faptei, câștigă și convinge. Pentru a-l face pe țaran să-și întemeze o gospodărie frumoasă, trebuie să-i arăți cum e alcătuită o gospodărie model, s'o vadă din ce e alcătuită, și să-i spuie prin ce mijloace a ajuns acel cineva până a o vedea în starea de acum! Cu ce lucrează pământul, cum îl lucrează, și când? Apoi să-i arăți și să vadă și el scăzămintele care le suferă mica lui gospodărie prin faptul că nu porcede așa.

Câte lucruri sunt de înfăptuit, în felul acesta în satele no-

sire ? Să luăm, spre pildă numai lipsurile țărancelor noastre ? Gospodăria casnică, câte neajunsuri întâmpină ?

Ce am putea face noi aici, la granița de Vest, unde poporul nostru, cu întreaga lui viață exterioară este înstrăinat, rămânându-i doar sufletul curat, nealterat de nici o influență exterioară ?

Pentru reînvierea artei noastre naționale, învățătoarea, în lungile scri de iarnă ar putea să facă foarte mult. Se vor aranja șezători, unde după îndemnul ei, fetele se vor așeza la lucru ; o ie, un șervet cu flori, un costum național.

Sătencele ei vor deveni astfel bune mame, bune gospodine, bune Românce, începându-se astfel ridicarea satelor noastre și prin femei.

Să ne ducem la sate, dar nu în forma de până acuma. Să nu mergem numai cu gura umflată de vorbăria ușoară a conferințelor, ci să mergem la sate cu acea de ce au lipsă satele. Vorha și cartea sunt numai auxiliarele, iar nu înfăptuitoarele culturii. După ce țăranul va fi introdus și lămurit asupra unui lucru, atunci da, putem să-i venim în ajutor cu cartea, cu conferințe, reviste, etc.

Dacă toți cei conștienți de chemarea lor vor începe munca în felul acesta, — pentrucă nu e târziu nici acuma — atuncea fiți siguri că nu va putea dăinui la infinit primitivitatea și ignoranța, ori cât de neînțelegători ar fi sătenii. În felul acesta vom face un pas însemnat spre revolvarea problemei ce ne preocupă de mult. Pentru aceasta este suficientă o singură unealtă de lucru, sufletul. Cu el să ne silim să dezvoltăm energiile latente, cu el să ne ostenim să sfărâmăm prejudecățile, pentru a ridica conștiința obștească spre un real progres.

Cu astfel de apostoli conducători, ce sate mândre s'ar întemeia pe meleagurile noastre ! Apostolatul cere în adevăr sacrificiu și jertfă, dar cine nu vrea să jertfească nimic din al său, timp sau bani, ambiție sau suflet, acela nu poate fi apostol, luminător.

DRUȚĂ FLOREA, inv.

Păreri din Amos Comenius, din capitolul „De amicitia et humanitate“.

Dacă vrei, ca fiecare să găsească plăcere în societatea ta, fii afabil și prietenos cu inferiorii tăi, gata de servit semenii tăi, cu reverință și supunere pentru superiori, căci vei câștiga favoare.

Să nu crezi că te înjosești urând de bine aceluia de la care îți iei rămas bun, salutând prietenește pe cel ce cercetezi sau pe lângă care treci, mulțumind celui ce te salută și petrecând pe cel ce-și ia rămas bun de la tine.

Răspunde blând celui ce te întreabă, fie prin un semn de aprobare ori neaprobare, prin consimțământ ori refuz.

Nu făcă vorba vorbitorului, ci ajută-i dacă nu știe ceva și-ți vine fie în minte; să nu reții pe cel ce te așteaptă.

Dacă poți să faci cuiva pe voie în vr'o afacere, nu-i refuză, nici să-ți fie neplăcut, nici să-ți cadă ca o sarcină, nici să-ți pară că nu merită osteneală.

Dacă are cineva lipsă de stat, sfătuește-l; dacă are trebuință de mângăere, mângăe-l; dă mână de ajutor celui ce are lipsă de el, aprobă-l pe cel ce trehuește aprobat, cercetează bolnavii; astfel îți câștigi favoarea și bunăvoința tuturor.

Dacă te-a ofensat cineva, trece-i cu vederea, așa îl vei rușina; dacă se cădește că a făcut iartă-l și ți-l vei îndatora foarte.

Dacă te-ai făcut cuiva nesuferit, nu te rușină a-i vorbi, a-l mulțăm, a-l împacă, a-i cere iertare și a fi împăcați; nu numai de formă, ci serios.

Inimiciția ascunsă n'o lăsa să se învechească, ca să nu se prefacă în ură.

Deși nu se poate să nu se întâmple necuviință și discordie, dar concordia trebuie să fie restabilită prin paciența ta și cei desunți să fie împăcați prin mijlocitori.

Dacă cuiva îi merge bine, nu-l privi cordis, ci bucură-te, dacă e în nenorocire, compătimizește-l.

Mai mult decât ori ce, stărue pentru adevăr; nimic nu e mai uricios decât minciuna; cine scornește minciuni e urit de toți.

Dacă și s'a descoperit un secret, nu-l divulgă, nimeni să nu-l afle dela tine. Dacă te întreabă cineva: taci, ține-l ascuns, tăcerea nu e păgubitoare pentru nimeni, nu va incomodă pe nimeni, pe tine însă te va face iubit și te va recomandă.

...Între cei veseli nu fii posomorit, dar nici voios fără cumpăt.

Nu fii guraliv față cu alții și dacă amesteci în vorbire vr'o grațiozitate, să fie glumă, nu bațjocură; nu te certa, ca să nu întăriți pe cineva din cei absenți.

Căci a se certă, a se hărăi, a se bate, e fapta moșicului, iar obiceiul defăimătorilor și purtătorilor de vorbe e de a defăimă și denunța.

Al. Sala.

Procedeele și materialul învățământului geografic

de Paul Dupuy, Traducere de A. P. Nicu.

Geografia locală apare deci ca o prefață și nu a-companiament necesar întregului învățământ al geografiei generale având un caracter real educativ. Dar chiar dacă ar trebui să trecem peste această prefață și acest acompaniament, ar fi lipsită geografia, din această cauză, de orice mijloc de a exercita activitatea personală a elevilor și de a introduce în clasă elemente concrete care se potrivesc acestui exercițiu? Negreșit, nu; chiar când avem de a face cu un sistem deductiv atât de lămurit ca acela care, în fiecare din ciclurile învățământului secundar actual, face din geografia generală prefața oricărei geografii particulare, se știe bine că geografia generală trăiește din compararea exemplelor particulare, ea nu este, la urma urmelor, cum scrie d-l W. M. Dawis, decât o compilație de nenumărate geografii locale. Lucrarea de observație pe care elevul o face pe loc într'o excursiune în aer liber, poate s'o săvârșiască deasemenea, în aer liber, poate s'o săvârșiască deasemenea în condiții mai puțin bune însă destul de suficiente, asupra fotografiilor bine alese și, dacă mai multe fotografii îi sunt prezentate, împrumutate pentru acelaș subiect la diferite geografii locale, el adaugă atunci la lucrarea de observație pe aceia a comparației. Fotografia este deci un mijloc principal al învățământului, nu numai pentru că ea înlocuiește într'o oarecare măsură vederea directă a faptelor ci, încă, pentru că ea poate fi pentru elev ca și pentru învățător, subiect de interpretare și descriere rațională: O

carte excelentă de geografic generală, mai ales pentru clasa VI, ar putea aproape să nu fie decât o culegere de chipuri geografice însoțite de note explicative, de întrebări și de sugestii cari ar procura, în același timp, subiect de lucru în clasă și acasă.

O astfel de carte de altminteri, n'ar fi de ajuns pentru învățământul colectiv: trebuie ca profesorul să poată, în anumite momente, să țină toate atențiile și gândirile încordate asupra unui obiect comun, deopotrivă și mod sigur văzut de toți; trebuie ca el să se apropie astfel, pentru studiul faptelor geografice cari sunt dincolo de orizontul nostru, de condițiuni în care ar opera pe teren și în aer liber pentru geografia locală. Proiecțiunile singure sunt capabile de a suplini realitățile. Pe lângă că sunt costisitoare și expuse stricăciunilor, simplele fotografii de dimensiuni mari nu pot fi arătate elevilor decât individual sau în grupe mici; ele trebuie să circule, ele trec repede pe sub ochii fiecăruia și, cele de mai multe ori, după ce explicațiunile potrivite au fost exprimate în mod precis de profesor sau de un camarad; tot trecând cu repeziune pe la fiecare, ele micșorează unitatea, mersul general al lecțiunii, transformând în observațiune individuală ceia ce ar trebui să fie observațiune colectivă; fotografiile nu provoacă acel sentiment de solidaritate în atenție care formează sufletul unei clase. Numai încape deci nici o îndoială că proiecțiunile să fie preferate fotografiilor și că, pentru a fi în mod real proprie unui învățământ educativ al geografiei, o clasă trebuie să fie aranjată în așa fel încât să fie totdeauna posibil de a face în ea proiecțiuni, lăsând să se strecoare minimum de lumină necesară pentru ca învățătorul să poată încă vedea toți elevii săi și să-i întrebe asupra vederii proiectate. E important înainte de toate în adevăr ca acest soi de exercițiu să nu poată fi taxat de jucărie și ar fi păcat dacă el n'ar plăcea elevilor decât în felul unei jucării. Trebuie totdeauna a fi de pază contra pericolului pe care-l voiu numi viziunea pasivă cu care ne obișnuiește rapida succesiune a spectacolelor pe care le avem sub ochii noștri. Precum un text geografic rămâne neînțeles atât timp cât el nu deșteaptă în imaginație o imagine sau o succesiune de imagini

precise, tot astfel imaginea nu valorează decât prin efortul făcut pentru a desprinde și pentru a exprima înțelesul cu precizie. O defilare de proiecțiuni fără explicațiuni ar fi aproape fără valoare; un număr mic de proiecțiuni alese în vederea unei lecții practice, explicate de învățător, însă mai ales interpretate de elevi, capătă, din contră, o foarte puternică valoare educativă, reacționând în mod precis contra obiceiului de a lăsa să defileze înaintea sa priveliștele naturale fără altă plăcere decât aceea a ochilor; fără activitate intelectuală. A învăța să vezi trebuie să fie cea dintâi grijă a unei educațiuni realiste și, în lipsa exercițiilor de geografie locală în aer liber, întrebuițarea proiecțiilor poate să contribuie foarte mult la aceasta, dacă s'a făcut din ea nu numai o simplă distracție, ci o ocazie bine venită de exerciții euristice.¹

Prin întrebuițarea fotografiilor și proiecțiilor, hărțile se găsesc deposedate de privilegiul exclusiv pe care ele l-au avut timp îndelungat de a fi considerate ca singurele imagini apropiate învățământului geografic. Desigur că nimănui nu-i va veni ideea de a contesta utilitatea, sau chiar de a le reduce importanța lor: localizarea fenomenelor geografice, dispoziția lor reciprocă în suprafață, măsura lungimilor și suprafețelor, sunt indispensabile oricărui studiu geografic ce trece de marginile orizontului apropiat și chiar în aceste margini, o reprezentare în plan de fapte mai bine cunoscute adaugă la cunoașterea lor de ordine și precizie, scoate la iveală unele raporturi și le face a fi înțelese mai bine. Se vede numai decât cum, în învățământul geografiei locale, întrebuițarea unei hărți topografice la o scară mare, poate să mărească interesul elevilor și îndreptățească la o comparație constantă între obiectele reprezentate și reprezentarea lor în plan. Însă acest interes rămâne același și această întrebuițare indispensabilă a hărții poate fi din punct de vedere pedagogic așa de folositoare, când în loc de a reprezenta obiecte cunoscute sau văzute și de dimensiuni așa de mari prin care fiecare din aceste

¹ Prin chestiuni puse dibaci, în felul lui Socrate (metoda socratică sau euristică) învățătorul face explicarea imaginilor proiectate, conducând astfel elevii să descopere adevărul geografic.

obiecte își conservă individualitatea, harta reprezintă obiecte invizibile și necunoscute, și în dimensiuni de așa natură încât singure fenomenele de ordin liniar își păstrează în chip real individualitatea lor?

Pe când în studiul geografiei locale cunoașterea obiectului ajută la înțelegerea planului tot atât cât planul contribuie la înțelegerea obiectului, îndată ce se iese din cunoscut, fie vorba de județ sau de lume, planul trebuie să fie deajuns el singur. În aceste condițiuni, el este aproape complet incapabil de a pune în spirit vre'o imagine concretă: este imaginea lui singură care rămâne și atât cât el a domnit în clase, a atras în mod tiranic la el tot efortul învățământului geografic; descrierea liniilor hărții pe hartă a devenit scopul esențial al învățării: de acolo importanța predominantă încă a hidrografiei în geografia școlară. Cel mai mare succes al sistemului a fost la noi, mult timp, de a obține o precisiune de descriere mincinoasă, ridicând accidentele din relieful pământului la reprezentări liniare; succesul a fost împins așa departe chiar, încât nu s'a ezitat a se modela harta Franței în relief unde lucrurile erau reprezentate nu cum sunt în adevăr, ci așa cum ar fi trebuit să fie după sistemul reprezentărilor liniare și muzeul pedagogic păstrează în colecțiile sale un model care va pune pe gânduri mai târziu pe acei cari n'au cunoscut nici odată acest gen de învățământ.

Desigur aceasta este aproape demodată sau are aparența a fi; hărțile școlare actuale se silesc nu a deforma, ci a reprezenta realitatea, dar ele o reprezintă totdeauna în condițiuni ce le sunt proprii, reducând la planuri și convexitatea generală și accidentele particulare ale suprafețelor, având totdeauna la dispoziția lor numai puncte, linii și tente netede pentru toate deslușirile pe care ele pot să le dea. Este deci necesar înainte de a ne încrede în ele, chiar dacă li se adaugă imaginile ca ajutor, să ne asigurăm că ele sunt bine înțelese și că elevii își dau seama de raportul ce există între lumea lor de reprezentări și realitate.

Diesterweg.

1. Instrucția mecanică omoară spiritul.
2. Nimic să nu se învețe fără a fi înțeles.
3. A face apel numai la memorie, înseamnă a dresa omul, iar nu a-l instrui; aceasta înseamnă a-l înjosi, punându-l pe treapta animalului. Memoria este cea mai nobilă dintre facultățile intelectuale.
4. Cultura consistă nu în a ști mult, ci în a ști bine.
5. Nimic nu e mai rău decât un învățământ prea de timpuriu și nepotrivit inteligenței elevului.
6. Arta mare a învățătorului nu este de a vorbi, ci de a face să vorbească.
7. Învățământul rău distruge nu numai inteligența ci și caracterul.
8. Atenția este una din cele mai prețioase facultăți ale spiritului: școlarul poate să uite ceace învață; facultatea de a fi atent odată câștigată, nu se mai pierde.
9. Idealul lui Pestalozzi era educațiunea, nu învățământul; însă în ochii săi, orice învățământ avea o putere educatoare.
10. Omul care n'are un ideal, care nu trăește pentru o idee, nu va putea niciodată să se ridice deasupra vulgarității, mai puțin încă de a ridica pe alții.

Dela Asociația învățătorilor Bihoreni.

Din mai multe părți ne-a venit solicitări, ca să ținem adunarea generală a Asociației înainte de încheierea anului școlar, pentru a putea lua parte și învățătorii cari în vacanță pleacă la căminurile părinților.

Apreciind aceste solicitări, ba chiar dorind a da învățătorimei Bihorene ocaziune d'a se cunoaște între ei, de altă parte dorind a da și lumii Rothermeeriste din acest oraș ocaziune de a vedea și cunoaște pionerii culturii române din Bihor în ale căror mâni este depusă soarta și viitorul țării noastre, conducerea centrală a hotărât, ca adunarea generală din anul acesta să se țină în ziua de 30 Iunie 1928 aici în Oradea.

Cum această întrunire nu trebuie să fie numai o simplă adunare de muncitori intelectuali, ci o manifesta-

ție națională-culturală, conducerea centrală a Asociației a luat dispoziții pentru aranjarea unui concert, pentru a cărui reușită s'au și început pregătirile.

Este de dorit, ca pentru reușita acestui concert și D-nii învățători să-și dea concursul, anunțându-se cu câte o recitare de poezii ori vre-un monolog. În scopul acesta toți cei-ce doresc a lua parte la acțiunea noastră sunt rugați a ne comunica titlul poeziei ori monologul, pentru ca din cele multe conducerea centrală să aleagă pe cele mai potrivite.

Tot cu această ocaziune avem nădejdea de a primi în mijlocul nostru pe D-l Ministru al Instrucțiunii spre a-i da ocaziune să cunoască învățătorimea dela graniță și pentru a se convinge personal despre acțiunea culturală a învățătorimei Bihorene, dar mai ales a-i da ocaziune să vadă și să se convingă despre acțiunea noastră dezvoltată în jurul „Casei Învățătorilor”.

Comitetul central al Asociației, care se va întruni la 21 Maiu a. c. va hotărî programul adunării generale, după care dată, numai decât se va trimite și convocarea tuturor membrilor asociației.

În vederea adunării generale, domnii președinți de subsecții sunt invitați a înainta de urgență dar mai târziu pâna la 21 Maiu a. c. rapoartele despre activitatea subsecțiilor și mai ales propunerile referitoare la statute, pentru a încunajura discuțiile.

Oradea 1 Maiu 1928.

Președinte: NICOLAE FIRU

Convocare.

Adunarea generală anuală a bancii populare „Brădetul” din Tinca se convoacă pe ziua de 21 Mai crt, ora 10 a. m. în localul băncii.

Aceasta fiind a doua convocare, adunarea se va ține fără considerare la numărul membrilor prezenți.

Direcțiunea.

Dare de samă

Asupra petrecerii aranjată de „asociația învățătorilor” subsecția Tileagd, la 16 Apr. a. c. în com Tileagd, în folosul „Casei învățătorilor”.

a) Venitul serbării	10.140 Lei.
b) Spese	5915 „
	Venit curat: 4225 Lei.
Din cari s'a dăruit pentru biserica ort. română din Tileagd	1100 Lei.
Rămas venit curat	3125 Lei.

Suprasolviri și contribuiri pentru scopul serbării: Dl. Nicolae Firu 100 Lei, Dl. Gh. Tulbure 100, Dl. Gf. Buta 100, Dl. P. Dan 100, Dl. Ritter Albert 100, Dl. Nic. Drălea 60, Dl. Fâșie Gheorghe 20, Dl. Șandor Gheorghe 20, Dl. Dr. Aurel Filip 200, N. N. 100, Dl. Ludhieș Florean 20, Dl. I. Vasnanschi 20, Dna. Muntean 20, Dl. Aug. Rocsin 120, Dl. Sime Dimitrie 100, Dl. Zaharie Bulzan 100, Dl. Undiță 100, Dl. Kupan 120, Dl. Borók 40, Dl. Zoltan Sulyok 60, Dl. Al. Rocsin 180, Dl. Dr. Grümbaum 100, Dl. Viașca 100, Dl. Gavril Iovan 100, Dl. Bolodogh Ladislau 100, Dl. Taucian 100, Dl. Bonaț 60, Dl. Costean Gheorghe 20, Dl. Urs Ioan 20, Dl. Cotorlean 80, Dl. I. Ghiura 100, Dl. Nic. Baciu 100, Dl. Mascăș 20, Dl. Josan 40, Dl. Dr. Iluția 100, Dl. Dr. Turla 100, Dl. Iosif Tărău 60, Dl. Pavel Malița, 60, Dl. Dr. Petru Morușca 100, Dl. Avram Ignat 300, Creditul minier S. A. R. Rafinoria Tileagd 200, Industria de pădure Tileagd 400, Dl. Nic. Popescu 120, Dl. I. Halam 100, N. N. 100, Dl. Ștefan Marc 100, Dl. Barn Vasile Capri 100, Dl. Pavel Mémeth 100, Dl. Desideriu Tempetean 100, Dl. M. Glük 100, Dl. H. Molnar 100, Dl. M. Krausz 100, Dl. Dr. Teodor Popa 200, Dl. Ștefan Mărcuș, 100, Dl. Crăciun Andrei 100, P. S. Sa Arhiereul Andrei Crișanul 100, Dl. Dr. Soor 100, Dl. Dr. Aurel Lazar 100, N. N. 100, N. N. 100, N. N. 100, Dl. Iosif Boroș 100, Dl. Adrian Gherlan 300, Dl. L. Kaiaba 100, Dl. Nagy Elek 100, Lei.

Tuturor contribuitorilor și pe această cale le exprimăm mulțumiri.

Săbolciu, la 20 Aprilie 1928.

Gheorghe Bordașiu
inv. dir. preș. subsecției.

ORDINE CIRCULARE

către toate școlile primare și de copii mici din județul Bihor.

No. 2591—1928.

On. Inspectorat școlar regional cu ordinul No. 5139—1928 ne comunică următoarele: Domnule Rêvizor, Vă comunicăm, în copie ord. Min. Instr. cu No. 44190—1928 pentru știre: „Domnule Inspector șef, avem onoare a Vă aduce la cunoștință între 20 August 1 Septembrie a. c se vor ține la Genova o serie de prelegeri și cursuri asupra Societății Națunilor și dezvoltării cooperățiunii internaționale, în genere destinate cu deosebire persoanelor aparținând învățământului atât primar cât și secundar.

Vă rugăm a vesti despre aceasta școalele secundare, normale și primare din regiunea Dv. p. Dir. Gen. (ss) indiscutabil.
Oradea, la 14 Maiu 1928.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

No. 1443—1928.

Avertisment public. On. Inspectorat școlar cu ordinul No. 1864—1928 a aplicat pedeapsa „avertisment public” învățătorilor Gheorghe B. Lazar din Fănațe, Teodor Chiroade din Tria și Ioan Lișu din Roit pentru lipsă de progres în școală. Petru Paul pentru neglijarea cursurilor de adulți, Atanasie Bițoianu din Cărăsău pentru absență dela școală și dela cerc cultural și Ioan Buda din Iosani-Gurbești pentru învrăjbirea sâtenilor.

Oradea, la 18 Aprilie 1928.

No. 2443—1928.

Implinindu-se 10 ani dela moartea marelui poet al sufletului poporului, Gheorghe Coșbuc, este de datoria noastră, a generațiilor cari savurăm frumusețea poeziilor lui, să ne aducem aminte de marele dispărut.

On. Inspectorat școlar cu ordinul No. 4952—1928 a și ordonat ca amintirea poetului Coșbuc să se comemoreze în fiecare școală și în fiecare sat.

În una din duminicile și sărbătorile ce urmează d-ții învățători vor organiza sezătorile obicinuite, ținând ei înșiși conferința sâtenilor și elevilor despre viața și activitatea lui Coșbuc iar elevii vor recita și cânta din poeziile lui.

Până la data de 10 Iunie fiecare diriginte va raporta d-lor subrezvizori respectivi de felul în care a decurs festivitatea.

Oradea, la 11 Maiu 1928.

No. 2190—1928.

„Inspectoratul regional școlar cu ord. No. 4072—1928 aplică învățătoarei Maria Ssabo din comuna lanca pedeapsa advertisementul public pentru faptul că a părăsit școala fără a raporta la timp revizoratului pentru a se îngriji de suplinitor.

Oradea, la 21 Aprilie 1928.

No. 2340—1928.

Se aduce la cunostință, că On. Minister cu ord. No. 49883—1928 n'a aprobat ca grădinele de copii din com. rurale să aibă vacanța cea mare în lunile de iarnă, deoarece vacanțele școlare sunt fixate de lege.

Oradea, la 12 Maiu 1928.

Se face cunoscut, că Ministerul prin decizia No. 49817—1928 a aprobat ca învățătorilor, învățătoarelor și conducătoarelor de grădini de copii, cari în sesiunea; Martie, Aprilie 1927, au fost înscrși la examenul de definitivat, fără să îndeplinească condițiunile cerute de lege, să li se recunoască de bun examenul de definitivat trecut în această sesiune, nu vor fi înaintați însă în grad de învățători definitivii, decât după satisfacerea obligațiunilor prevăzute în lege. Se acordă pentru aceasta termen de 2 ani.

Oradea, la 25 Aprilie 1928.

No. 2387—1928.

Se face cunoscut conducătorilor și conducătoarelor de ateliere școlare de pe lângă școlaele primare de stat din județ (respective

celor ce predau îndeletnicirile practice) că sunt obligați să participe cu obiecte lucrate la expoziția de lucru manual ce urmează să se organizeze la Oradea, în a doua jumătate a lunii Iunie crt. În acest scop toți cei indicați sunt rugați să ne raporteze până la sfârșitul lunii Maiu despre numărul și specialitatea obiectelor destinate pentru expunere. Participarea fiind pe de o parte obligatorie conform art. 131 din regulament, e totodată și în interesul fiecăruia întrucât se vor acorda premii și distincțiuni școalelor și membrilor corpului didactic cari se vor distinge. Aspiranții la examenul pentru definitivat gr. II și grad. I vor fi în special notați pentru participare.

Obiectele destinate expunerii vor fi cu grije executate și e de recomandat să fie dintre cele utilizabile. Lucrări în liniatură nu se admit decât pentru jucăriile proprii zise. Cheltuelile necesitate cu transportul, vor fi suportate de către Comitetele școlare respective. Data prezentării pentru aranjarea expoziției va fi anunțată ulterior.

Oradea, la 4 Maiu 1928.

No. 2281—1928.

În baza ordinului No. 53251—1928 al On. Minister, și drept complectare la ordinul No. 137—1928 publicat în numărul 4 al revistei se face cunoscut d-ilor învățători, că pentru a preveni orice nereguli cu liberarea carnetelor de indentitate pe C. F. R. ale membrilor Corpului Didactic, precum și ale copiilor acestora se vor înainta Ministerului numai fotografiile noi din anul aceasta, format carte postală neîntrebuințate, semnate în față de titularul fotografiei

Revizoratul școlar va certifica pe verso fiecărei fotografii identitatea persoanelor, iar pentru copii se va nota și data nașterii exactă (anul și luna nașterii) precum și numărul carnetului tatălui sau al mamei.

Se pune în vedere tuturor, că nu se mai liberează carnete decât numai prin revizorate.

Oradea, la 1 Maiu 1928.

Ministerul agriculturii și domeniilor direcțiunea generală a îndrumărilor Agricole a organizat un Curs popular de apicultură la Școala de Agricultură din Turda județul Turda Arieș prin gara Turda. Conferențiar: Vasile Corodan institutor ambolant de apicultură. 8 — 15 Iulie inclusiv 10 lecțiuni și ședințe practice.

Subiecte: 1. Insemnătatea și foloasele apiculturii. 2. Descrierea albinei (matca, lucrătoarea, trântorii). 3. Produsele albinei: ceara, fagurii, mierea. 4. Stupii (cojnicele, ulee) și stupina. 5. Scoaterea stupilor în primăvară. Potrivirea. Hrănirea de nevoie și speculativă. Adăpatul. 6. Sporirea albinelor. Roitul artificial și natural. 7. Recoltatul mierei. 8. Matcele de rezervă. 9. Boalele și dușmanii albinelor. 10. Așezarea stupilor la iernat.

Auditorii: Se primesc 50—60 persoane: brigadieri silvici, cantonieri de C. F. R. agricultori, învățători, preoți și Personalul Ministerului de Agricultură.

Auditorii primesc locuință și masă în localul școlii. Pentru organizarea popotei, Ministerul dă un ajutor de 30 lei pentru fiecare cursist.

Inscrierile: Până la data de 23 Iunie a. c. la școală sau la Ministerul Agriculturii, Direcțiunea Generală a îndrumărilor Agricole.

* * *

Asociațiunea „Astra” a hotărât, pentru anul 1928, o nouă întocmire cu privire la cuprins a Bibliotecii sale populare și un nou fel de răspândire a broșurilor cuprinse în aceasta. Broșurile acestea, tinzând la culturalizarea în cât mai multe direcțiuni a masselor și a tinerimii, apar anul acesta în două serii, una primăvara, alta în ultimele luni ale anului. Călimdarul pentru popor al „Astrei” apare la toamnă.

Preful lor — dela 2 la 6 lei exemplarul — e atât de minimal, încât nimeni nu ar putea motiva neputința de-a le cumpăra.

S'a hotărât totodată, ca instituțiile sau persoanele convinse de necesitatea răspândirii broșurilor din Biblioteca populară a „Astrei” să beneficieze și de un rabat de 25% pentru numărul dela 10 exemplare în sus din aceeaș broșură. Renunțându-se la rabat, în prețul lui se pot da broșuri în plus.

Seria de primăvară a broșurilor din anul 1928 cuprinde următoarele :

Nr. 153 (1). Războiul pentru întregirea neamului românesc (1916-1919). Povestit de Victor Lazăr. Prețul 6 lei.

Nr. 154 (2). Cultivați legume în grădinile voastre ! Sfaturi date de Victor Lazăr. Prețul 2 lei.

Nr. 155 (3). Poezii bănățenești, de Victor Vlad Delamarina. Prețul 3 lei.

Nr. 156 (4). I. Războiul româno-ruso-turc din 1877--1878. II. Andreiu Florea Curcanul sau Cum e Românul la războiu. Povestire din 1877--1878 de Nicolae Gane. — III. Câteva poezii despre războiul din 1877--1878. Prețul 4 lei.

Nr. 157 (5). Ingrijirea copilului mic până după înțârcare. Sfaturi pentru mame. Prețul 3 lei.

Nr. 158 (6). Cărlanii sau Doi țărani și cinci cărlani. Piesă într'un act de Const. Negruzzi. Cu lămuriri asupra felului cum trebuie să se joace, date de dl Nicolae Băilă, directorul artistic al „Astrei”. Prețul 3 lei.

Nr. 159 (7). Copii cu renume. Biografii povestite tinerimii noastre de Victor Lazăr. Prețul 4 lei

Nr. 160 (8). Biografia părintelui Vasile Lucaciu, povestită pentru popor de Alexandru Ciura. (Manuscrisul trimis de secțiile „Astrei” din Cluj.) Prețul 5 lei.

Nr. 161 (9). Bucătăria gospodinei dela sate. Sfaturi și rețete de mâncări date de Ana Victor Lazăr. Prețul 4 lei.

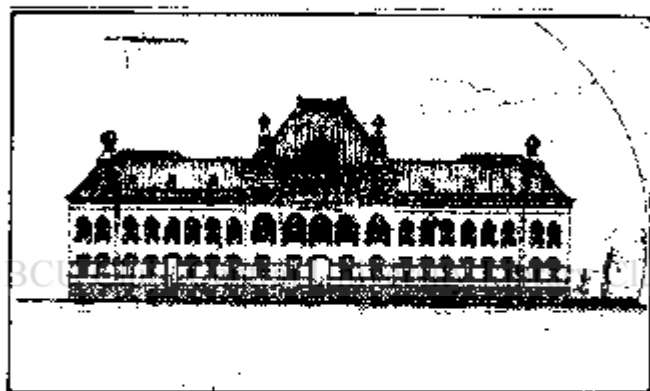
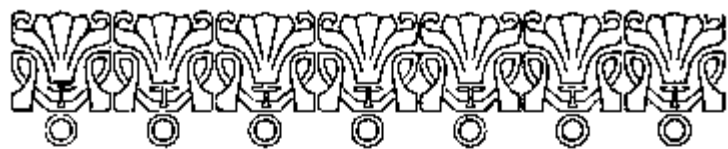
Comenzile se fac pe adresa : Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra”, Sibiu, Str. Șaguna, 6.

- „Ideia”. Str. Take Ionescu 10., București.
„Buletinul Educației Fizice”, Str. Maior Ene, București.
„Datina”, T. Severin.
„Suflet Românesc”, Str. Regina Elisabeta 28, Craiova.
„Educația”, Str. Termopile 6., București.
„Gazeta școlii”, Str. Barbu Catargiu 20., Craiova.
„Amicul școlii”, Aiud.
„Tribuna”, Loco.
„Revista generală a învățământului”, București.
„Răzeșul”, Bârlad.
„Vlăstarul” șc. N. I. Buzău.
„Revista școlii”, S. Marchian, Botoșani.
„Flamura”, Bulev. Carol 69., Craiova.
„Voința școlii”, Piața Unirii 3., Cernăuți.
„Viața școlară”, Revizoratul școlar, Satu-Mare
„Vestitorul”, Parcul Ștefan cel Mare, Loco.
„Ideia”, Str. Grigore Alexandrescu 99., București.
„Lamura”, Str. Lătină 10., București.
„Scânteia”, Liceul Petru Maior, Gherla.
„Duminica Poporului”, Librăria Sococ, Calea Victoriei 21.,
București.
„Școala noastră”, „Revizoratul școlar”, Zălau.
„Școala Someșană”, „Revizoratul școlar”, Dej.
„Învățătorul”, Cluj, casa învățătorilor.

Casa învățătorilor bihareni care se ridică la Oradea din contribuția noastră a învățătorilor și prin stăruința neînfrântă a neobositului președinte al asociației județene, dl. NICOLAE FIRU.

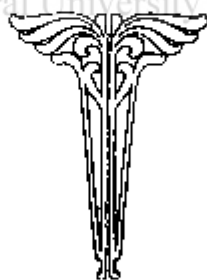

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

INSTITUT DE ARTE GRAFICE. — EXECUTĂ
ORI CE FEL DE LUCRĂRI TIPOGRAFICE
ÎN STIL FRUMOS ROMÂNESC. — TI-
POGRAFIA DIECEZANĂ ESTE SIN-
GURA TIPOGRAFIE ROMÂNEA-
SCĂ ÎN ORADEA, CARE ÎN-
TRUNEȘTE DOAUĂ CALI-
TĂȚI ȘI CREȘTINĂ, ȘI
ROMÂNEASCĂ.

STR. EPISCOP CIOROGARIU No. 3.

TELEFON: No. 7—66.

TIPOGRAFIA ESTE CONDUSĂ DE DIACONUL
IOAN ȚHOIU ȘI TEODOR LUPOIU